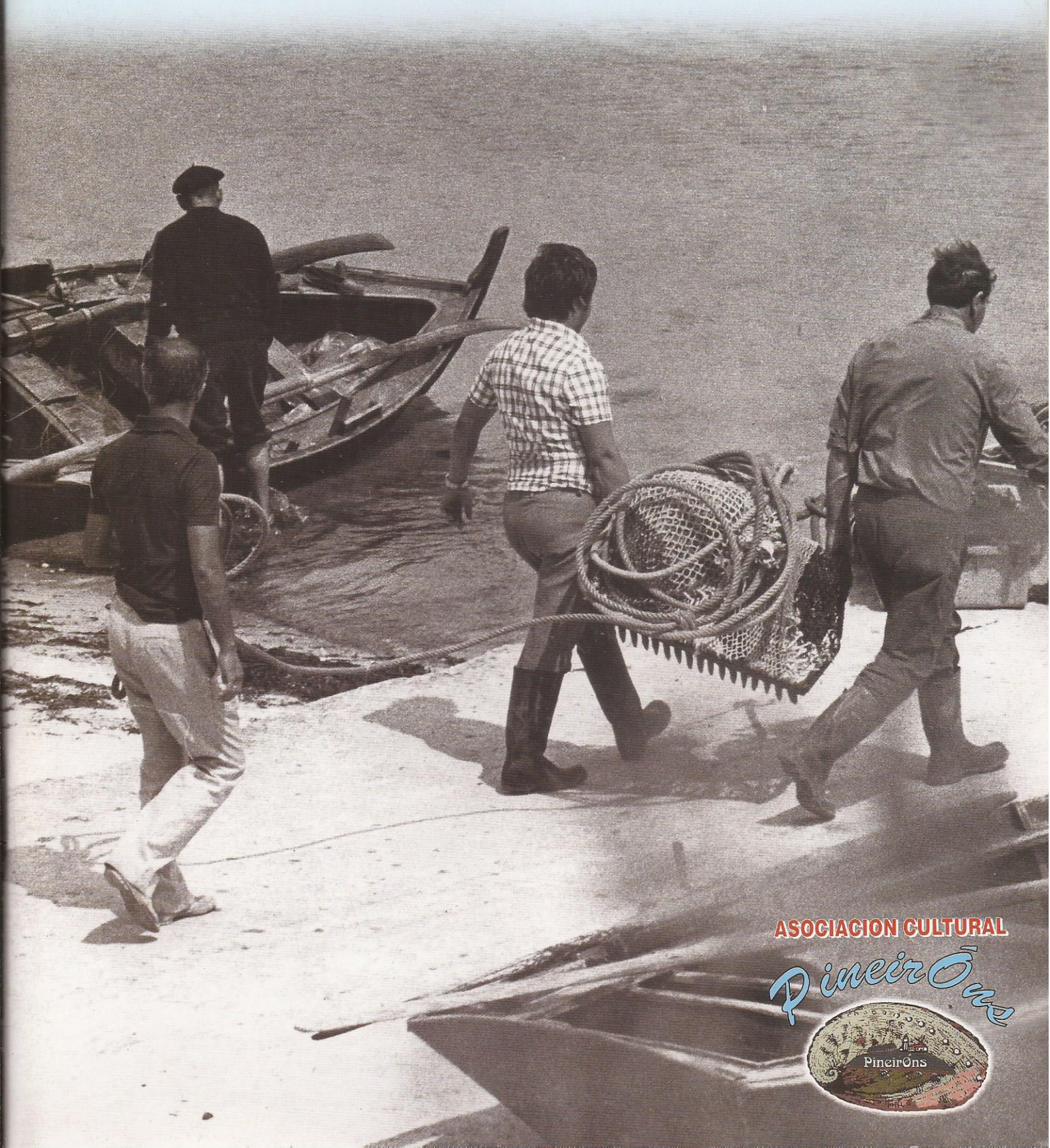

A UNIDOS

Nº 20

MAIO 2015

ASOCIACION CULTURAL

Pineiróns

AS CASAS NOBLES DA VILA DO GROVE: A TORRE DE BALEA E A DO GROVE

Por: Francisco Meis

A procura da intrahistoria mais esquecida e remota da vila é unha tarefa pendente tanto, como a procura do pasado nobiliario encabezado polas familias que foron perdendo o poder de antano e a súa influencia co paso das épocas. Os avatares do tempo, as guerras, a morte e os fins dos vínculos familiares decimaron aos séculos que foron superpoñéndose uns enriba dos outros desfigurando lentamente das memorias dos veciños, a existencia das familias máis influentes e as súas moradas fidalgas. Aferrados a perder a súa identidade quedaron as pedras das casas onde residiron como as derradeiras superviventes dos séculos pretéritos. Algunhas delas chegaron os nosos días desdebuxadas e outras, foron paulatinamente desaparecendo das súas situacións orixinais, diseminando as pedras entre outras edificacións e perdendo o derradeiro exemplo do patrimonio nobiliario da vila.

Se miráramos atrás coa suficiente sorte de poder albiscar o que acontecía na nosa vila durante os séculos que abranguen dende a Idade Moderna (1453-1789) ata a Idade Contemporánea (1789-2015) observaríamos como nalgún momento do século XVI ou XVII a lenda asociada á historia do meco comezaba a súa andadura dende aquela ata os nosos días e nese camiño angosto, historias como as das Casas-Torres da vila comezaban a xurdir dos cementos. Na idade Moderna edificáranse dúas das edificacións que perduraron durante séculos na vila sendo o baluarte do poder dos señores, máis ben, de prácticas feudais que exemplos de modernidade. A Casa Torre de Balea e a Casa Torre da vila do Grove foron as edificacións máis importantes e señoriais da historia nobiliaria da vila. A primeira tería como último señor ao Mestre de Campo, Don Ramón Pardiñas Villardefrancos e Taboada que nacendo en 1802 en terras de Santiago morrería con 38 anos na primeira guerra Carlista. Asolado por un batallón de inimigos déronlle morte ao pé dunha árbore que lle serviu como último refuxio antes de acabar executado. Con el esmorecerá tamén a Casa Torre de Balea converténdose en poucos anos nunha completa ruína e levando consigo ao cadaleito máis de dous séculos de historia. Paralelamente, co transcorrer das décadas, as xeracións do Grove perderán a súa imaxe -esa memoria patrimonial que se vai con cada persoa maior que nos deixa- así como o lugar concreto da súa radicación. Entre 1838 e 1876 a casa Torre de Balea vai desfacéndose ata desaparecer. Por aquel ano de 1876 soamente figurará como a casa máis antiga do municipio a Casa Torre do Grove. Aínda que é arriscado aventuralo e precisa de maior investigación para contrastalo, esta edificación posiblemente sexa a que hoxe convive con nós dunha forma desfigurada e agonizante preto das confluencias das rúas Luís A. Mestre, Alexandre Bóveda, Pablo Iglesias e Castelao. O que podemos constatar hoxe en día é a existencia dun anaco da Casa (único Pazo existente no municipio) acernada a metade e que nalgún momento do século XIX debeu perder a Torre que lle dá orixe ao seu nome. Este lugar pasaría de xeración en xeración ata os nosos días denominándose como "A Torre".

A persoa que iniciaría a construción da edificación e, por tanto do vínculo familiar, sería Xoaquín Fernández a principios do 1700. O inmovible está vinculado coa árbore xenealóxica dos Soutomaioir -liñaxe por outra parte das máis antigas e importantes da Península Ibérica- o que nos fai pensar que Xoaquín Fernández sexa un descendente da liña xenealóxica dos Fernández de Soutomaioir.

Os herdeiros desta familia, por motivos que descoñecemos, venderían a casa entre os anos de 1852-1880 a un indiano que veu de Cuba. Este novo personaxe, Luis Mestre Roig, edificaría a ámbolos dous lados do pazo sendas casas destinadas a herdanza dos seus dous fillos, das cales hoxe soamente podemos contemplar a que adquiriría Luís A. Mestre en 1891 a raíz da morte do seu pai. O poeta Luís A. Mestre falecería en 1921 e a finais dos anos 30 do pasado século mercaría a propiedade o conserveiro e polifacético emprendedor, Eugenio Escuredo Lastra. Hoxe os veciños do Grove chámanlle a Torre de Escuredo aínda que agora saibamos que a Torre xa non existe nin nunca foi de Escuredo e nin sequera dos Mestre.

As ruínas do único Pazo existente na vila do que soamente queda a metade en pé.